

Insatser för barn och unga enligt SoL och LVU

2003

SO0211

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Socialtjänst

A.2 Statistikområde

Individ- och familjeomsorg.

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

A.4 Ansvarig

Myndighet/organisation: Socialstyrelsen

Kontaktperson: Maria Öman

Telefon: 08-555 533 14

Telefax: 08-555 535 63

e-post: maria.oman@socialstyrelsen.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson: Inger Malmström

Telefon: 08-783 50 08

Telefax:

e-post: inger.malmstrom@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Skyldighet att lämna uppgifter till undersökningen gäller enligt Förordning (1981:1370) om skyldighet för socialnämnderna att lämna statistiska uppgifter, senast ändrad i Förordning (2001:942).

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Gallringsföreskrifter finns i RA-MS 2001:40 (Riksarkivets myndighetsspecifika

föreskrift). Personuppgifter i ADB-registret undantas från gallring. Primäruppgifter till ADB-registret får gallras 3 år efter att statistiken publicerats.

A.9 EU-reglering

Finns ej.

A.10 Syfte och historik

Statistiken ska belysa omfattningen av omedelbara omhändertaganden och placering för vård utanför det egna hemmet enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) för barn och unga i åldern 0 - 20 år.

Fram till 1997 hade statistiken framställts under likartade förhållanden och med i stort sett samma innehåll sedan 1982 då socialtjänstlagen och lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga ersatte barnavårdslagen. Den var individbaserad och redovisade insatserna: placering för vård utanför det egna hemmet enligt SoL, placering för vård enligt LVU, omedelbart omhändertagande enligt LVU, kontaktperson/kontaktfamilj enligt SoL och kontaktperson/ behandling enligt LVU. För verksamhetsåret 1998 gjordes stora förändringar i statistiken varav de viktigaste var att insatserna kontaktperson enligt SoL och LVU inte längre samlades in och att åldersgränsen för unga med vård enligt SoL, i statistiken, höjdes från 18 år till 20 år.

Socialstyrelsen är sedan 1994 statistikansvarig myndighet.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används av statliga och kommunala myndigheter för planering, utvärdering och uppföljning av verksamheten. Den ger även underlag för forskning, opinionsbildning och politisk verksamhet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Uppgifterna samlas in på individnivå från kommunernas socialnämnder. Till grund för insamlingen ligger en särskild blankett. Under 2003 rapporterade 154 kommuner på blankett. Vissa kommuner levererar registrerade data på elektronisk databärare (diskett, CD), antalet under 2003 var 18 kommuner. En stor del av materialet levereras direkt, antingen via Internet eller nätet till SCB:s stordator. Antalet kommuner som rapporterade på detta sätt var 118. Rapporteringen sker kvartalsvis med eftersläpning som varierar mellan kommunerna. De kommuner som levererar via Internet eller nätet till SCB:s stordator eller diskett/CD levererar uppgifter en gång per år.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken belyser för varje kalenderår omfattningen av insatserna enligt lagarna SoL och LVU. De väsentliga statistiska storheterna är:

- antal nytillkomna barn och unga
- antal barn och unga med påbörjade insatser under året
- antal barn och unga med avslutade insatser under året
- vårdtider för avslutade insatser/placeringar
- antal barn och unga med pågående insats den 1 november
- antal barn och unga som varit föremål för insats någon gång under året

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen är barn och unga som placerats utanför det egna hemmet enligt lagarna SoL och/eller LVU under referensåret. Insatserna kan ha påbörjats, vara pågående eller avslutats under året. Insamlingen avser hela populationen, det är alltså en totalundersökning.

Objekt är barn och unga, med åldersavgränsning 0 – 20 år som varit föremål för någon insats under referensåret. Övre åldersgräns tolkas så att angiven ålder får ha uppnåtts men inte närmast högre.

1.1.2 Variabler

Objekten identifieras med personnummer. De regionala variablerna är läns- och kommunkod vid insatsens början. Undersökningsvariablerna är följande:

- typ av insats
- datum för start av insats/placering
- datum för avslutning av insats/placering
- placeringsform för placering
- placerad i kommun
- indikation (ingripandeanledning)
- vårdnadshavare
- vart barnet tog vägen efter avslutad insats
- medborgarskap vid årets slut (RTB)
- barnets och föräldrarnas födelseland (RTB)

1.1.3 Statistiska mått

Personer och insatser redovisas dels som antal och dels som relationstal. I det senare fallet redovisas antalet barn/unga i förhållande till antalet i motsvarande åldersgrupp i befolkningen. Befolkningssiffrorna är de som gäller vid årets slut. Vård- och placeringstider beräknas som medianer i redovisningsgrupper.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Regional redovisning görs för län och kommun. Ett objekt hänförs i regional redovisning i regel till den kommun där dess senaste insats påbörjades. Vanlig redovisningsgrund är kombinationer av ålder och kön. Andra redovisningsgrupper är insatstyp och placeringsform. Eftersom statistiken är totalräknad kan nedbrytning på grupper göras utan hänsyn till skattningsproblem.

1.1.5 Referenstider

Kalenderåret 2003 respektive den 1 november 2003.

1.2 Fullständighet

Statistiken belyser enbart individuellt behovsprövade insatser.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Eftersom varken ram- eller urvalsförfarande föreligger kan man identifiera uppgiftsrapporteringen som den huvudsakliga felkällan. Det går inte att utifrån tillgängliga data uppskatta omfattningen av dessa fel. Skillnader mellan kommuner föreligger.

2.2 Osäkerhetskällor

Den största osäkerhetskällan är felrapporteringar. De kan struktureras kortfattat på följande sätt:

- Insats rapporteras inte alls. Felet upptäcks inte.
- Insats har rapporterats men avslut rapporteras inte. Felet kan bara delvis hanteras med åldersgränser.
- Avslut rapporteras med insatsstart har inte rapporterats. Sådana fel korrigeras alltid.
- Insats rapporteras men vissa uppgifter saknas eller är ofullständiga. Felet korrigeras alltid.
- Insats rapporteras men uppgifter är felaktiga. Felet upptäcks bara om uppgifterna inte är konsistenta med andra uppgifter.
- Omplacering rapporteras som nya insatser. Felet upptäcks ibland.

Då fel upptäcks kontaktas uppgiftslämnaren när det gäller pågående insamling. Motsvarande kan sällan göras för fel i äldre data

Ifråga om den första feltypen kan antas att antalet objekt som inte rapporteras är litet. Vanligare kan vara att omplaceringar inte rapporteras. Kommuner som avviker påtagligt från föregående års rapportering kontaktas.

Den andra feltypen orsakar ett systematiskt fel som gör att det pågående beståndet av insatser inte reduceras korrekt.

Vid datainsamlingen och granskningen upptäcks ett stort antal fel vilka alltid rättas. Det bör observeras att dessa rättningar också går bakåt i tiden. Varje år görs ca 1500 enskilda korrigeringar och tillägg på tidigare registermaterial. Statistiken återspeglar registerstatus vid det tillfälle då den framställs vilket man bör ha i åtanke vid jämförelser.

2.2.1 Urval

Inget urvalsförfarande förekommer.

2.2.2 Ramtäckning

Inget täckningsproblem förekommer.

2.2.3 Mätning

Bedömningen är att mätmetoden och mätinstrumenten inte i sig bidrar till något nämnvärt mätfel utan att sådana har sin grund i socialkontorens administration.

2.2.4 Svartsbortfall

År 2003 har alla 290 kommuner inkommit med data, så inget bortfall av uppgiftslämnare finns.

Objektsbortfallet, dvs. personer som inte rapporteras för någon insats överhuvudtaget trots att sådan förekommit, antas inte vara särskilt stort. En nyhet som infördes förra året är att även personer som rapporterats med ofullständiga personnummer har lagts in på registret. Det handlar om 229 personer.

Bortfallet av insatser kan däremot vara något större, t ex omplaceringar, men omfattningen är okänd. Partiellt bortfall såsom saknad placeringsform skall bara kunna förekomma för insatser nära årsskiftet. Uppgift om barnets och föräldrarnas födelseland hämtas från RTB (Registret över totalbefolkningen). För de som inte påträffas i aktuellt års RTB görs en sökning i föregående års register.

Partiellt bortfall förekommer i vissa kommuner. Upplands Väsby, Örebro och stadsdelsnämnden Lärjedalen i Göteborg har uppgivit att de troligen inte har redovisat alla beslut som förekommit under året. Orsaken till detta uppges vara stor personalomsättning och arbetsbörda, omorganisation eller byte av datasystem.

Inga skattningar eller andra åtgärder har vidtagits på grund av bortfallet.

2.2.5 Bearbetning

Bearbetningsprocessens eget bidrag med fel bedöms som måttligt.

2.2.6 Modellantaganden

Förekommer ej.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Genom särskilt avtal mellan Socialstyrelsen och Statistiska centralbyrån angående "Ökad kvalitet i statistiken över barn och unga" har kontrollundersökningar genomförts för åren 1993-2002. Kvalitetskontrollerna ger kommunerna feedback på vad de tidigare har rapporterat och de har då möjlighet att rätta felaktigheter. Den senaste undersökningen omfattade alla oavslutade placeringar utanför det egna hemmet 2002-12-31.

Årets kontrollundersökning medförde att ändringar vidtogs för 16 procent av barnen. Det rörde huvudsakligen saknade avslutningsdatum.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

En gång per år.

3.2 Framställningstid

Åtta månader räknat från referensperiodens slut till publicering.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringsplan.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Statistiken har framställts och publicerats årligen under ungefär samma förutsättningar från 1982. Under 1998 gjordes en del förändringar i statistikens variabelinnehåll och tabeller, vilket gör det svårt att göra jämförelser bakåt i tiden. Huvudförändringarna är i korthet:

- Statistiken har ändrat inriktning från antal insatser gjorda för barn till antal barn som berörs av insatser. I tidigare publikationer har de flesta tabeller insatser som redovisningsobjekt. Från och med statistikår 1998 däremot redovisas i huvudsak antal barn och unga med insats.
- Insatserna kontaktperson enligt SoL och kontaktperson och/eller behandling enligt LVU ingår inte längre i denna statistik.
- Tidigare ingick barn och unga upp till 17 år som under året varit föremål för SoL-insats. Målpopulationen har utökats till att innefatta barn och unga upp till 20 år, vilket innebär att antalet barn och unga blir högre än det hade blivit med den gamla åldersavgränsningen.
- Nyttillkomna barn som haft flera insatser under året räknades tidigare en gång per insatstyp, men ingår nu bara en gång för den första insatsen det aktuella året.
- Tidigare ingick ofta omedelbara omhändertaganden i redovisningen för LVU-vård. Nu hålls dessa insatstyper isär. Där LVU-vård och omedelbara omhändertaganden räknats ihop sker det under benämningen LVU-insatser.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras i rapport: *Barn och unga – insatser år 2003*. Statistik, Socialtjänst 2004:9. Socialstyrelsen. Rapporten är tillgänglig på Socialstyrelsens hemsida <http://www.socialstyrelsen.se> Utskrift av rapporten kan beställas från [webbutiken](#) eller Socialstyrelsens kundtjänst, 120 88 Stockholm. Fax 08-779 96 67, e-post socialstyrelsen@strd.se, ange artikelnummer 2004-44-9.

5.2 Presentation

5.3 Dokumentation

Undersökningen finns dokumenterad i SCBDOK.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Specialbearbetningar på beståndsregistret kan utföras. Uppgifterna i registret är sekretesskyddade enligt lag. Tillgång till registerdata kan dock erhållas efter särskild prövning hos Socialstyrelsen.

5.5 Upplysningstjänster

Maria Öman, Statistikenheten, Socialtjänstavdelningen, Socialstyrelsen.
Telefon: 08-555 533 14

2005-03-10